

پیام بنیانگذار به مناسبت تأسیس پژوهشکده تغییر اقلیم و گرمایش زمین

یوسف ثبوتی

زنجان - آبان ۱۳۹۱

سده هیجده آغاز گسترش دانش‌های تجربی و پیدایش تکنولوژی‌های دانش بنیان است. دانش پایه‌گی و تولید انبوه صنعتی بهره از زندگی را در سراسر جهان بالا برده، عمرها را افزوده، و جمعیت کره زمین را که در دهه‌های پایانی سده نوزده به ۹۰۰ میلیون نفر نمی‌رسید در سال‌های آغازین سده بیست‌ویک نزدیک به ۸ میلیارد نفر رسانده است. جهان و الگوی زندگی مردم آن به زحمت با آن چه که در یک صد و دو صد سال پیش بوده قابل شناسائی است. همه این رویدادها در سایه دسترسی آسان و ارزان به داشته‌های زمین، در زیر و روی خاک، در آب و هوا، در پهنه جنگل‌ها و بیابان‌ها، از قطب‌ها گرفته تا استوا، و از ژرفای اقیانوس‌ها تا بلندی‌های کوه‌ها، شدنی بوده است.

تا چند دهه پیش فرض نانوشته صاحبان دانش و صنعت و سیاست این بوده که داشته‌های زمین پایان ناپذیر و رایگان است و کرده‌های انسان اثر چندانی بر آن‌ها ندارد. ولی چنین نبوده، معلوم شده که زمین توان برآوردن همه خواسته‌ها را ندارد و این همه آلودگی و زباله صنعتی و شهری را تاب نمی‌آورد. کارشناسان می‌گویند

- اقلیم زمین و زیست بوم‌های آن به دست انسان دانشور و فناوری آسیب دیده است. شکوفائی نسل‌های آینده گیاه و حیوان و انسان تهدید می‌شود. باید هر چه زودتر چاره‌ای جسته شود.
- نهادهای اجتماعی، آموزشی، صنعتی و حکومتی موجود در تمام جهان با فرض پایان ناپذیر بودن داشته‌های زمین ساخته و پرداخته شده‌اند. جهان با داشته‌های محدود بنیاد و بنیان دیگری می‌خواهد. برای تضمین امنیت غذا، آب، هوای سالم، و انرژی، برای فراهم آوردن گونه‌ای برابری در استفاده از مواهب زمین، و برای گسترش فرصت‌های اجتماعی برابر در سطح افراد جوامع، لازم است در ساختار نهادهای مدنی بازنگری همه سویه انجام گیرد.
- هرکدام از این مقوله‌ها چالش‌های پژوهشی، ساختاری و اجرایی خود را دارد. چالش‌ها بزرگ‌اند. رویارویی با آن‌ها کار اندیشید، هم‌آهنگ و همه‌گانی را می‌طلبد.

در دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه - زنجان از چند سال پیش بخشی از آموزش و پژوهش را به شناخت تغییر اقلیم و پیامدهای آن اختصاص داده‌ایم و در جهت شناساندن چالش‌های رو در رو گام‌هایی برداشته‌ایم. برای همافزائی و هم‌آهنگی یاد داده‌ها و یاد گرفته‌هایمان به یک ساختار پژوهشی و مدیریتی، ویژه اقلیم نیاز داریم. بنابراین در پاسخ به این نیاز پژوهشکده تغییر اقلیم و گرمایش زمین را پایه می‌گذاریم. پژوهشکده با مجوز وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری تأسیس می‌شود و در

چارچوب امکانات و آئین‌نامه‌های دانشگاه عمل خواهد کرد. برنامه‌های نخستین آن به شرحی که در بالا آمده هماهنگی میان کارهای پژوهشی اقلیم-سویه پژوهشگران درون و بیرون دانشگاه در منطقه جغرافیائی زنجان بزرگ و استان‌های همسایه خواهد بود. پس از گذراندن این دوره، متناسب با امکانات، به فراهم آوردن آزمایشگاه‌های مربوط به اقلیم برخوایم خاست. آرزو دارم برای نشان دادن چگونگی سبز زیستن، ساختمان ستادی پژوهشکده را چنان سبز بسازیم که به هیچ انرژی فسیلی و فسیل پایه نیاز نداشته باشد. آلودگی زیست محیطی به بار نیاورد و بی‌پسماند باشد. چنین کاری با تکنولوژی روز کردنی است. دست یاری به سوی نیکوکاران و نیک‌اندیشانی که تا به امروز یارمان بوده‌اند و خواهند بود دراز می‌کنم.